

SOUBĚH STAROBNÍCH DŮCHODŮ S PŘÍJMY Z PRACOVNÍ ČINNOSTI¹

Vojtěch Krebs

Ladislav Průša

Abstrakt

Pracující důchodci tvoří důležitou součást české ekonomiky. Představují téměř 5 % všech pracujících a zvláště v některých odvětvích je jejich podíl mnohem významnější. Společným znakem u všech důchodů je, že podmínky, při jejichž splnění náležela jejich výplata vedle příjmu z výdělečné činnosti, byly postupně zmírňovány a od roku 2010 již neexistuje žádné omezení nároku na důchod nebo jeho výši při souběhu s příjmem z výdělečné činnosti.

Cílem příspěvku je ukázat, jaký vývoj můžeme v této oblasti očekávat v příštích letech, zejména v souvislosti s ekonomickou krizí, která vede k přijímání opatření, mající velké dopady na pracující důchodce (nemožnost uplatnit slevy na dani) a jaké mezinárodní zkušenosti v této oblasti by bylo možno aplikovat i v České republice.

Klíčová slova:

starobní důchody, pracující důchodci, výdělečná činnost

JEL Code: J 11, J 19

¹ Příspěvek je jedním z výstupů grantového projektu F 5/29/2012

Úvod

Vzhledem ke stárnutí populace, které ve větší či menší míře postihuje všechny evropské vyspělé země, se otázka zvyšování míry zaměstnanosti starších pracovníků stala klíčovou oblastí sociálního pilíře trvale udržitelného rozvoje. Cílem většiny států je tak zvyšovat míru zaměstnanosti těchto pracovníků, přičemž dosažení 50 % hodnoty v roce 2010 je jedním z klíčových předpokladů pro úspěšné naplnění Lisabonské strategie.

Míra zaměstnanosti starších pracovníků je v ČR i v ostatních zemích EU oproti USA poměrně nízká, přičemž v polovině 90. let se pohybovala téměř na poloviční úrovni. To má závažné implikace pro současný a budoucí ekonomický růst. Především malá míra zaměstnanosti starších pracovníků snižuje růstový potenciál a ovlivňuje tempo růstu potenciálního produktu. Navíc nízké zapojení starších pracovníků zvyšuje míru závislosti a neúměrně zatěžuje důchodový systém, který je ve většině zemí stále ještě primárně založen na průběžném financování. Stimulovat práci starších pracovníků je tak nutné nejen z hlediska udržitelnosti veřejných financí, ale i ekonomického růstu.²

Důležitou otázkou při zapojování starších pracovníků na trhu práce je i možnost souběhu starobního důchodu a pracovního příjmu. Je zřejmé, že umožnění tohoto souběhu bez omezení nevede k úsporám ve výdajích na důchody, a řada opatření, která byla v minulých letech provedena – např. od 1. 1. 2010 si mohou i pracující důchodci zvýšit již vyměřený důchod (za každých 360 kalendářních dní se výměra důchodu zvýší o 0,4 % výpočtového základu) spíše nároky pracujících důchodců zvyšují. Otázka souběhu důchodu a pracovních příjmů je proto nutno znovu posoudit zejména v době pokračující ekonomické a finanční krize.

² Podrobněji k této problematice Krebs, V.: Nástroje pro podporu zaměstnávání starších pracovníků. Praha 15. 12. 2008 – 16.12.2008. In: Reprodukce lidského kapitálu (CD-ROM). Praha: Oeconomica, 2008. 9 s. ISBN 978-80-245-1434-5.

1. Chápání starobního důchodu

Stáří bylo koncem předminulého století považováno za typický projev invalidity. Kdo v původním Bismarckově systému pojištění invalidity a stáří z roku 1889 dosáhl tehdejšího důchodového věku 70 let, byl již zpravidla invalidou. Stáří bylo považováno za typický projev invalidity a starobní důchod byl tak chápán jako důchod invalidní, invaliditu nebylo třeba prokazovat a byla dána dosažením důchodového věku.³

Značný nárůst střední délky života, zlepšení zdravotního stavu i zmenšení věkové hranice důchodového věku přineslo však zcela novou situaci. Důchod znamená zákonný nárok náhrady příjmů po dovršení určité věkové hranice, převažuje tedy chápání starobního důchodu jako důchodu výsluhového. To vyvolává řadu otázek, za jakých podmínek mohou starší pracovníci pokračovat v další pracovní aktivitě. Tato problematika je významná i v ČR zejména proto, že věková hranice odchodu do důchodu je i přes postupné zvyšování pořadí nižší, než ve vyspělých evropských zemích. Řada pracovníků pokračuje dále v pracovní činnosti bez pobírání důchodu (využívá možnosti většího procentního započtení pracovních příjmů do výpočtu důchodu), ale velký počet starších osob si nechá důchod vyměřit a současně pobírá důchod i pracovní příjem.

2. Důchodci a jejich aktivita na trhu práce

V prvních třech čtvrtletích letošního roku pracovalo v národním hospodářství v průměru 238 tis. osob, které pobíraly důchod. Převažující část z nich byli důchodci v řádném starobním důchodu včetně pracujících s předčasným starobním důchodem to bylo 150 tis. Více než 80 tis. pracujících důchodců pobíralo invalidní důchod všech tří stupňů. **Pracující důchodci tak celkově představovali téměř 5 % všech pracujících a jsou tak nezanedbatelnou částí aktivních pracovních zdrojů.**⁴

³ Podrobněji k této problematice viz např. Vostatek, J.: Sociální a soukromé pojištění Praha, Codex Bohemia 1996

⁴ Viz Samostatná studie ČSÚ na základě dat VŠPS za 1. – 3. čtvrtletí 2012

Tab.1: Průměrný počet pracujících důchodců podle druhu pobíraného důchodu a věkových skupin v 1.- 3. Q 2010

v tis. osob

Ukazatel	Zaměstnaní celkem	Věkové skupiny			
		15-49	50-59	60-64	65+
Úhrnem¹⁾	4 873,9	3 526,6	1 088,8	183,6	74,8
Pracující důchodci	237,8	39,4	58,2	72,0	68,3
Důchodci ve starobním důchodu ²⁾	150,3	-	17,3	65,7	67,3
Důchodci v invalidním důchodu	80,5	36,9	36,6	6,0	1,0
v tom:					
Plně invalidní důchodci	12,1	6,5	4,4	1,0	.
Částečně invalidní důchodci	68,4	30,4	32,2	5,0	0,8
Podíl důchodců na počtu pracujících celkem v %	4,9	1,1	5,3	39,2	91,3

Zdroj: ČSÚ – VŠPS

Rozdíly v podílu starobních důchodců na celkovém počtu pracujících jsou markantní právě ve skupině 60-64letých. Zatímco z celkového počtu pracujících mužů pobírala důchod zhruba čtvrtina (26,5 %) všech osob, byly ženy zapojeny do aktivního života méně často, ale podíl důchodkyň pracujících v tomto věku dosáhl dvou třetin všech pracujících žen (67,4 %). Pro

převážnou část mužů v tomto věku je tedy charakteristické, že mají příjem výhradně ze své pracovní činnosti, zatímco většina pracujících žen navíc pobírá důchod.

Podíl důchodců na celkovém počtu pracujících se podstatně mění ve skupině 65letých a starších. Počet pracujících mužů v tomto věku značně převyšuje počet pracujících důchodkyň. Podíl důchodců na počtu pracujících ve vyšším věku je přitom u obou pohlaví značný (u mužů téměř 90 %, u žen 95 %).

Velké rozdíly jsou v intenzitě pracovního zapojení důchodců podle úrovně dosaženého formálního vzdělání. Ve skupině osob se základním vzděláním pracoval pouze každý padesátý starobní důchodce. Tento podíl rychle roste se zvyšující se úrovní vzdělání. Ve skupině vyučených dosahuje pět procent a ve skupině osob se středním vzděláním s maturitou podíl pracujících starobních důchodců je vyšší než osm procent z celkového počtu respondentů s tímto stupněm vzdělání. Razantně roste podíl pracujících starobních důchodců ve skupině s vysokoškolským vzděláním, ve které pracoval dokonce každý pátý starobní důchodce. V určité míře se zde projevil fakt, že podíl vysokoškoláků je ve skupině mladších důchodců vyšší než např. mezi osobami staršími sedmdesáti let. Uvedené rozdíly se projevují jak u mužů, tak i u žen.

Výsledkem je skutečnost, že zatímco celkový počet starobních důchodců se vzděláním do úrovně vyučení dosáhl 62 %, tak se důchodci s tímto vzděláním podíleli pouze třetinou (36 %) na počtu všech pracujících starobních důchodců. Naopak podíl důchodců s vysokoškolským vzděláním dosahuje 9 % všech starobních důchodců, ale na počtu pracujících starobních důchodců se důchodci s touto úrovní vzdělání podílejí více než 27 procenty.

Struktura pracovního uplatnění starobních důchodců se výrazně liší od odvětvové struktury a druhu vykonávané profese ostatních činných obyvatel. To se projevuje především v podílu sekundárního a terciárního sektoru na zaměstnanosti obou kategorií pracovníků. V sekundárním sektoru stále pracuje téměř 40 % všech osob v produktivním věku včetně osob v poproduktivním věku, které dosud nepožádaly o důchod. Naproti tomu v tomto sektoru pracuje pouze každý pátý aktivní starobní důchodce. Rozdíl v podílu pracujících v primárním sektoru je malý, navíc v něm pracuje nízký počet důchodců. Dominantním sektorem pro pracovní uplatnění starobních důchodců je tedy terciární sektor služeb, ve kterém pracují tři čtvrtiny všech aktivních důchodců. Tento podíl je o 15 p.b. vyšší než podíl zaměstnanosti v tomto sektoru v hlavní skupině pracujících.

Odvětvová příslušnost pracoviště úzce souvisí s klasifikací vykonávaného zaměstnání. Z výsledků šetření je patrné, že 63,5 tis. starobních důchodců (více než 42 %) pracuje ve vysoce kvalifikovaných profesích, zařazených do hlavní třídy vědečtí a odborní duševní pracovníci nebo do široké skupiny technických, zdravotnických a pedagogických pracovníků. Relativně často pracují i jako pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (přes 14 %). V současnosti se tedy dobře uplatňuje nejen řada odborníků pracujících ve svém oboru vzdělání, ale mnozí důchodci nacházejí práci i mimo obor vzdělání, resp. mimo profesi vykonávanou v produktivním věku. Počet starobních důchodců pracujících na postech pomocných a nekvalifikovaných pracujících totiž více než dvojnásobně převyšuje četnost všech pracujících starobních důchodců se základním vzděláním.

Jestliže skupina pracujících starobních důchodců vykazuje velké odlišnosti proti hlavní skupině pracujících z hlediska vzdělanostního, profesního a odvětvového, je velký rozdíl i ve struktuře těchto osob z hlediska postavení v zaměstnání. Zaměstnanci sice převažují i mezi pracujícími starobními důchodci, ale jejich podíl je relativně nižší – kolem dvou třetin. V hlavní skupině pracujících to však bylo téměř 83 %. Starobní důchodci totiž často pokračují ve svých pracovních aktivitách jako podnikatelé, hlavně jako osoby samostatně výdělečně činné. Podíl těchto podnikatelů bez zaměstnanců představuje čtvrtinu všech pracujících, kteří souběžně pobírají starobní důchod. Vyšší je jejich podíl i mezi podnikateli se zaměstnanci a samozřejmě mezi pomáhajícími rodinnými příslušníky. Jestliže se starobní důchodci podílejí na celkové zaměstnanosti zhruba třemi procenty, tak jejich zastoupení ve skupině podnikatelů bez zaměstnanců se blíží 6 %, ale v daleko největší skupině zaměstnanců to bylo pouze 2,5 %.

Rozhodující část osob v produktivním věku pracuje na plný úvazek, což se promítá do nízkého podílu pracujících na částečný úvazek (6,0 % všech osob s jedním nebo hlavním zaměstnáním). Jinak je tomu u pracujících důchodců. Prakticky každý druhý starobní důchodce pracuje na částečný úvazek (49,2 %). U žen jejich podíl dosahuje téměř 60 %, u mužů necelých 40 %. Tuto diferenci mezi pohlavími ovlivňuje hlavně skutečnost, že mezi muži jsou častěji zastoupeni pracující důchodci v pozici podnikatelů. Podíl plných a částečných úvazků je u dalších typů důchodů (např. invalidních) vyrovnaný. Pro porovnání lze uvést, že podíl studentů pracujících na částečný úvazek dosahuje kolem dvou třetin.

Důchodci, kteří zároveň pracují, představují pouze část ekonomicky aktivních v důchodovém věku. Přesto tento způsob zapojení do zaměstnání příznivě ovlivňuje celkovou délku aktivního života obyvatel. Podle posledních dostupných údajů Eurostatu patří naše republika

stále mezi země s nižší věkovou hranicí ukončení aktivního zaměstnání. V EU 27 činil průměrný věk definitivního odchodu z pracovního života v roce 2008 průměrně 61,4 roku. V naší republice to bylo 60,6 roku. Pro porovnání v Nizozemsku činil tento věk 63,2 a ve Švédsku dokonce 63,8 roku. Naši muži končí své aktivní působení na trhu práce průměrně v 62,3 roku, tj. o čtvrt roku později než průměr EU 27. Ženy v České republice končí své aktivity podstatně dříve než ve většině členských zemí Evropské unie (59,0 roku v ČR, 60,8 roku v průměru za EU 27). Definitivní odchod na odpočinek je determinován především měnící se legislativní hranicí pro vznik nároku na starobní důchod. Vedle toho jej však zvláště v některých profesích ovlivňuje i možnost dalšího aktivního působení po vzniku nároku na starobní důchod, aniž by o něj bylo požádáno, a zároveň i možnost souběhu zaměstnání a pobírání starobního důchodu.

Mnoho penzistů si však řeší práci i propad svých příjmů (to bude aktuální zejména při uplatňování způsobu valorizace do roku 2015). Otázkou však zůstává, nakolik jsou v současné konkurenci lidé schopni si práci udržet.⁵ Lze proto očekávat, že současné demografické situace a nepříznivém vývoji na trhu práce bude pro seniory spíše méně pracovních příležitostí.

3. Souběh starobního důchodu s příjmem z výdělečné činnosti v České republice

V minulých letech se podmínky souběhu důchodu s příjmem z výdělečné činnosti mnohokrát měnily.

V období od roku 1948 do roku 1956 – starobní důchod se krátil, pokud úhrn důchodu a výdělku přesahoval stanovenou hranici (18 000 Kč ročně) a to o polovinu částky, o kterou úhrn převyšoval tuto částku, nejvýše však o polovinu výdělku.

V období od roku 1957 do roku 1964 – po dobu zaměstnání náležel tzv. „třetinový starobní důchod“.

⁵ Podrobněji k této problematice viz Koschin, F., Fiala, T., Kačerová, E., Krebs, V., Langhamrová, J.: How to Deal with the Economic Consequences of the Ageing of Our Population. Prague: University of Economics, 2004, 50 s.

V období od roku 1965 do roku 1975 – starobní důchod se po dobu dalšího zaměstnání neposkytoval, pokud vláda nestanovila výjimky. Charakter těchto výjimek ovlivňovala zejména situace v pracovních silách, a proto výjimky podléhaly častým změnám.

V období od roku 1976 do roku 1988 – starobní důchod se po dobu dalšího zaměstnání poskytoval jen za podmínek a v rozsahu, které byla zmocněna stanovit vláda nařízením.

Hlavní principy:

do roku 1983

starobní důchod se při dalším zaměstnání poskytoval

- v plné výši, jestliže hrubý výdělek nepřesahoval 800 Kč měsíčně nebo jestliže byl důchodce zaměstnán pouze krátkodobě (nejvýše 180 pracovních dnů v kalendářním roce nebo nejvýše 1200 pracovních hodin v kalendářním roce),
- až do výše 1100 Kč měsíčně při výkonu určitých zaměstnání,
- ve výši jedné poloviny, jestliže hrubý výdělek po vzniku nároku na starobní důchod podstatně poklesl.

od roku 1984

starobní důchod se poskytoval v nezměněné výši

- při výkonu vyjmenovaných zaměstnání sjednaných na dobu určitou,
- v ostatních případech, pokud hrubý příjem nepřesáhl v kalendářním roce částku 22 000 Kč a zaměstnání bylo sjednáno na dobu určitou nepřesahující jeden rok,
- při výkonu zaměstnání sjednaného na dobu určitou „při mimořádných událostech nebo při jednorázových společensky významných akcích“.

Od roku 1992 do roku 1995 – pro nárok na výplatu starobního důchodu muselo být zaměstnání sjednáno na dobu nejdéle jednoho roku. Další omezení spočívalo ve zvýšení daně o 100 % pro pracující poživitele starobního důchodu. Podle nálezu ÚS ČSFR ze dne 8. října 1992 však nebylo zvýšení daně u pracujících poživitelů starobních důchodů v souladu s Listinou základních práv a svobod a bylo zrušeno.

Od roku 1996 do roku 1997 – výplata starobního důchodu nenáležela v období dvou let po vzniku nároku na tento důchod v těch kalendářních měsících, v nichž příjem z výdělečné činnosti přesáhl dvojnásobek částky životního minima.

Od roku 1998 do roku 2003 – zavedena další podmínka pro nárok na výplatu starobního důchodu, a to, že pracovněprávní vztah musí být sjednán na dobu určitou.

Od roku 2004 do roku 2009 – stanovena pouze jediná podmínka pro nárok na výplatu starobního důchodu, a to, že pracovněprávní vztah musí být uzavřen nejdéle na dobu jednoho roku.

Od roku 2010 – podmínka uzavření pracovněprávního vztahu na dobu nejdéle jednoho roku byla zrušena a neexistuje již žádné omezení.

Od roku 2011 – dochází ke zdanění důchodu v případě, kdy součet jeho příjmů přesáhne ve zdaňovaném období částky 840 000 Kč (jinak se důchody zdaňují až od výše 288 000 Kč za rok).

Od roku 2013 však nemohou pracující důchodci uplatnit nárok na slevu na poplatníka, která činí 2070 Kč měsíčně. Tato změna má platit v letech 2013 – 2015.

Česká republika se tak legislativní úpravou zařadila mezi země, mající pro zaměstnávání důchodců nejliberálnější přístup, který není v řadě vyspělých zemí běžný (viz následující kapitola).

4. Souběh starobních důchodů s příjmy z pracovní činnosti ve vybraných zemích ⁶

4.1 Francie

Ve Francii je souběh zaměstnání a důchodu možný, a to buď bez omezení, nebo s určitým omezením.

Pro pobírání starobního důchodu musí pojištěnec ukončit pracovní činnost a musí požádat o přiznání důchodu ve všech příslušných systémech – základních i doplňkových. Poté může obnovit výdělečnou pracovní činnost, a to i u svého posledního zaměstnavatele, s možností souběhu důchodu a příjmu ze zaměstnání.

Od 1. ledna 2009 došlo k výraznému zmírnění podmínek pro souběh zaměstnání a důchodu pro určité skupiny pojištěnců. Od tohoto data může být starobní důchod bez omezení kumulován s pracovní činností, a to:

⁶ viz. Monitoring změn v zahraničních důchodových systémech, VÚPSV Praha 2011

1/ od dosažení zákonného důchodového věku (který činí 60 – 62 let v závislosti na datu narození pojištěnce) v případě, že pojištěnec získal dobu pojištění a ekvivalentní započitatelné doby v takovém rozsahu, který ve všeobecné soustavě zakládá nárok na důchod v plné výši;

2/ od dosažení věku, který umožňuje pobírat důchod v plné výši automaticky (tj. 65 až 67 let v závislosti na datu narození pojištěnce).

4.2 Itálie

Období do konce r. 2008:

Souběh s příjmy ze závislé i samostatné výdělečné činnosti byl možný. Do výše minimálního důchodu neexistovalo žádné omezení. Při výdělku vyšším než minimální důchod byla částka důchodu, která mohla být kombinována s výdělkem, rovna částce minimálního důchodu se 70% navýšením.

Od 1. ledna 2003 neexistovalo žádné omezení při souběhu příjmů při pobírání předčasného důchodu poskytnutého ve věku 58 let a s dobou pojištění 37 let, v ostatních případech docházelo k redukci.

Období 2009-2011:

Je možný neomezený souběh s příjmem ze závislé i samostatné výdělečné činnosti.

4.3 Lotyšsko

Pracujícím důchodcům jsou důchody kráceny o 70% (platnost od 1.7.2009 do 31.12.2012)

Souběh není možný při pobírání předčasného důchodu před dovršením důchodového věku.

4.4 Maďarsko

Období do konce r. 2007:

Starobní důchod byl vyplácen neohledně na to, zda důchodce pracoval či nepracoval. Pracovní aktivity nebyly limitovány. Míra zdanění samotného důchodu byla 0 %. Při souběhu důchodů s výdělkem byly důchody zdaňovány, výše daně z důchodu však byla odečítána z celkového příjmu.

Období 2008-2009:

Důchody byly pozastaveny, pokud osoba nedosáhla věku 62 let a měla roční příjem vyšší než 12-ti násobek minimální mzdy.

Období 2010-2011:

Výplaty důchodů (starobní důchody, předčasné důchody umělců, horníků a vojáků, speciální předčasné důchody a tzv. dřívější důchody (Advanced Pension) jsou pozastaveny do konce kalendářního roku, pokud důchodce nedosáhl věku 62 let a má roční příjem vyšší než 18-ti násobek minimální mzdy.

4.5 Německo

Poživatelé starobního důchodu, kteří dosáhli zákonného důchodového věku (v současné době 65 let), mohou k důchodu pobírat příjem z výdělečné činnosti bez jakéhokoli omezení.

Jestliže pojištěnec pobírá starobní důchod před dosažením zákonné věkové hranice, platí pro souběh důchodu s příjmem z výdělečné činnosti určité hranice přivýdělku 400 Euro.

4.6 Polsko

Po dosažení standardního důchodového věku (muži 65 let, ženy 60 let) je kumulace starobního důchodu a pracovního výdělku povolena bez jakýchkoliv omezení. Je-li však důchodce pod standardním věkem odchodu do důchodu (ve starém důchodovém systému), snižuje se jeho/její důchod, pokud se výdělek pohybuje mezi 70 % až 130 % průměrné mzdy, a je zcela zastaven, když jsou výdělky vyšší než 130 % průměrné mzdy.

4.7 Slovensko

Souběh starobního důchodu s výdělkem je v neomezené míře dlouhodobě možný.

U předčasného starobního důchodu souběh možný není. Je dovoleno vykonávat pouze činnost na základě dohody o vykonání práce a dohody o pracovní činnosti, protože tato činnost nezakládá povinné důchodové pojištění.

Možnost předčasného odchodu do starobního důchodu zavedla v roce 2004 novela zákona o sociálním pojištění. Jedním z důvodů bylo, aby občané, kteří ztratí zaměstnání před dovršením důchodového věku, nebyli odkázáni na dávky v nezaměstnanosti. Protože souběh pobírání předčasného důchodu s výdělkem byl možný, tento institut se často využíval jako další zdroj příjmu. Situace, kdy téměř polovina z celkového počtu příjemců předčasného důchodu pracovala, byla velkou finanční zátěží.

Novelou zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálním pojištění ve znění pozdějších předpisů, která nabyla platnost 1. ledna 2011, se proto zásadně změnilo posuzování nároku na přiznání a výplatu předčasného starobního důchodu.

Podmínkou přiznání předčasného starobního důchodu je skutečnost, že pojištěnec nevykonává výdělečnou činnost, ze které je povinně důchodově pojištěn. Povinně pojištěni jsou totiž od ledna 2011 i ti zaměstnanci, kteří mají nepravidelný příjem z výdělečné činnosti. Proto výkon takovéto činnosti neumožňuje zároveň pobírat předčasný starobní důchod.

4.8 Slovinsko

Období 2004-2005:

Důchody v kombinaci s příjmy z výdělečné činnosti vykonávané před dosažením věku 63 let (muži) a 61 let (ženy) byly podle zákona procentuálně kráceny (od 5% do 31%).

Období 2006-2011:

Souběh s příjmy je možný do výše minimální mzdy.

4.9 Španělsko

Plný starobní důchod: výplata důchodu je pozastavena v případě, že vykonávaná výdělečná činnost má za následek začlenění do jakéhokoli systému sociálního zabezpečení.

Částečný důchod: souběh je povolen s příjmem ze zaměstnání na částečný úvazek.

Závěr

V období od roku 1948 do roku 2009 se starobní důchod při souběhu s výdělečnou činností buď stanoveným způsobem krátil, nebo se poskytoval jen za určitých podmínek s ohledem na charakter zaměstnání nebo výši dosahovaného výdělku (v období od roku 1965 do roku 1992 byla zmocněna tyto podmínky stanovit vláda), a to bez ohledu na to, v jakém období po přiznání starobního důchodu byla výdělečná činnost vykonávána, anebo bylo nutné stanovené podmínky plnit pouze v určitém období po přiznání důchodu. Od roku 2004 byla „omezení“ postupně zmírňována a od roku 2010 již výdělečná činnost ani výše příjmů nemá vliv na nárok na výplatu starobního důchodu.

Je však zřejmé, že ekonomická krize a řada dalších faktorů (demografický vývoj) se projevuje nepříznivě i v této oblasti. Od roku 2013 není možné ze starobního důchodu uplatňovat tzv. slevu na poplatníka. Je zřejmé, že řada důchodců, kteří mají nízký pracovní příjem tak může ukončit svoji aktivitu. Úspěšná opatření vlády (mezení valorizace, růst DPH) však bude důchodce nutit k pracovní činnosti.

Podle řady výzkumů, zůstávají senioři, kteří chodí do práce déle soběstační. Zaměstnávání starších osob je tak nutno podporovat otázkou je, zda by měl být neomezený souběh důchodu a příjmů z pracovní činnosti pro všechny kategorie pracujících.

Kontakt:

prof. Ing. Vojtěch Krebs, CSc.

Vysoká škola ekonomická v Praze

Nám. W. Churchilla 4

130 67 Praha 3

krebs@vse.cz

Vysoká škola finanční a správní

doc. Ing. Ladislav Průša, CSc.

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí

Palackého náměstí 4

128 01 Praha 2

ladislav.prusa@vupsv.cz

Vysoká škola finanční správní.